

Činnosť Sekcie vodnej turistiky Klubu slovenských turistov v r. 2013.

Sekcia vodnej turistiky sa oficiálne stretla počas toho obdobia dvakrát v Bratislave a raz v Nízkyh Tatrách na Trangoške počas aktívu SVT. Po traja-štyria, väčšinou Cechlár, Barány, Gacík a Baran a ja, sme však boli na rôznych akciách spolu a tak sme čiastočne riešili problematiku aj s ostatnými vodákmi, aspoň takto, a radili sme sa o postupe pri riešení problematiky malých vodných elektrární a TANAPu. Na vodáckom aktíve, kde sa zišli činovníci vodnej turistiky z celého Slovenska z rôznych povodí: za Dunaj-8, M. Dunaj-1, Hron-3., Hornád-2, Torysa-2, Poprad-2, Váh-2, Orava-1, Ondava-1 a Topľa-1, sme sa tiež zaoberali problematikou vodnej turistiky na Slovensku a aj situáciou vo vedení KST. Uzniesli sme sa na prehlásení všetkých zástupcov vodákov k tejto situácii aj s navrhnutými krokmi na jej riešenie a poslali ho na KST ako prílohu k výúčtovaniu akcie. Prečítal som ho aj na ÚR v Čadci.

Keďže bol predpoklad, že bude mimoriadne VZ už v decembri v Čadci, zároveň sme na aktíve riešili aj zloženie členov sekcie a jej predsedu. Jediným, ktorý bol ochotný pracovať v sekcii v ďalšom období bol Blahuta Martin z Bratislavy, ktorý pomáha pri organizovaní TID už aj teraz a v budúcnosti by mohol nahradiť Š. Barányiho. Nahradil T. Žitňanského, ktorý sa už dlhšie neangažoval ako člen sekcie. Predsedu a ostatných členov sekcie nechceli vystriedať žiadni kandidáti a tak súhlasili so svojim zotrvaním v sekcii naďalej, pokiaľ sa nenájdu iní, ktorí budú ochotní ich nahradiť. Tiež sme toto zloženie sekcie, schválené na aktíve poslali ako prílohu na KST a je na web stránke KST už od decembra 2014.

Na všetkých našich stretnutiach sme poslali maily na všetky známe adresy vodáckych klubov na Slovensku s požiadavkou, aby sa ozvali, spresnili adresy a poslali kalendáre svojich akcií ako aj správy z nich. Tým, čo maily nemali sme telefonovali, prípadne napísali listy s touto požiadavkou. Zriadili sme web stránku kajakar.sk, na ktorej si budeme vzájomne uverejňovať najbližšie akcie, správy z uskutočnených akcií a rôzne iné informácie. Rozdelili sme si úlohy a dohodli sa, že po návrate odpovedí spracujeme nový aktuálny adresár činovníkov vo vodnej turistike na Slovensku a spresníme aj celoslovenský kalendár všetkých vodáckych akcií. Radi by sme boli, keby sa informácie dostali ku každému záujemcovi.

Pracujeme na evidencii cvičiteľov a inštruktorov a snažíme sa zlepšiť komunikáciu medzi vodákmi-turistami na Slovensku, vzájomnú informovanosť a spoluprácu so všetkými, ktorí sa podieľajú na šírení vodnej turistiky na našich riekach. V tejto našej snahe by sme potrebovali pomoc aj od predsedov RR, aby nabádali vodákov vo svojom regióne na užšiu spoluprácu jednak medzi oddielmi, ale aj so sekciou VT. Zároveň som všetkých informoval o jednaniach na VV, ÚR i VZ KST, na ktorých som sa doteraz zúčastnil.

Najviac času členovia sekcie strávili pri príprave materiálov na rokovania s Ministerstva životného prostredia SR (MŽP), ako aj na Úradoch životného prostredia v povodiach Hronu, Hornádu, Váhu, Popradu aj iných na jednaniach s nimi. Členovia sekcie, hlavne p. Baran, Gacík či Cechlár a ja. A bolo tých jednaní veľa.

Veľkou hrozbou pre vodnú turistiku na Slovensku je totiž prijaté uznesenie vlády z marca r. 2011 o výstavbe malých vodných elektrární /MVE/ na našich riekach. Má sa ich postaviť 368, slovom **tristošesťdesiatosem! Na najkrajších úsekoch našich riek.** Na niektorých riekach je to skoro na každom 3.-5. kilometri! Ak sa tomu nepodarí zabrániť, aspoň na tých pekných úsekoch, tak vodní turisti sa budú môcť akurát tak člnkovať na malých jazierkach a vodná turistika zanikne. Naša krajina stratí nielen na príťažlivosti pre zahraničných ale aj našich turistov a krajina stratí svoje, zatiaľ krásne čaro po brehoch našich riek Budú spôsobené škody aj na biotopoch a kvalite pitnej vody, lebo sa v tých hrádzach usadia rôzne /aj kontaminované/ kaly. Pri privalových dažďoch

sa zanesú naplaveninami a potom pri povodniach vzniknú aj veľké materiálne škody, lebo voda sa prevalí naraz po okolí.

Týmto problémom sa intenzívne zaoberáme, rokujeme s ochranármi, životným prostredím, rybármi aj starostami dotknutých obcí v týchto lokalitách /lebo im tieto stavby neskôr ostanú na krku/ a hľadáme možnosti ako tomu zabrániť. Podarilo sa nám prostredníctvom televízie aj rozhlasu o turistike a jej problémoch oboznamovať aj verejnosť. Aj tých relácií bolo viacero. Samozrejme, že sme uverejnili články s touto tematikou aj v novinách a časopisoch /Trend, Pravda, Sme i v novinách pre územné samosprávy/. Spracovali sme plagát s mapkou rozmiestnenia MVE na slovenských riekach a popisom ich negatívneho vplyvu na životné prostredie, ktoré sme rozdávali na zrazoch a rôznych vodáckych akciách, na TID-ke aj v obciach, ktorých sa to dotkne

Vodní turisti na Slovensku sú sklamaní z toho, že KST zrušil Komisiu ochrany prírody, ktorá mohla v tejto veci urobiť oveľa viac, lebo kto iný, ak nie turisti vždy bojovali za záchranu prírodných krás a prírody vôbec. Ten negatívny vplyv tejto neuváženej výstavby MVE sa totiž dotkne všetkých občanov žijúcich v blízkosti riek. aj všetkých turistov, bez ohľadu na druh presunových prostriedkov. Takisto sa cítime sklamaní stanoviskom VV KST zaujatom na zasadnutí v L. Mikuláši k protestnej akcii vodákov na Hrone.

Ďalšou ranou pod pás našej snahe bola odpoveď vtedajšieho predsedu KST Petra Perhalu na list z MŽP z 8.3.2013 v ktorom sa ho MŽP pýta v jednom odstavci: „... **prečo chce byť KST účastníkom pri jednaniach o stavebnom a územnom konaní?**“, **na toto neodpovedal ani riadkom!**

Ale na druhý odstavec: „...**či bol náš člen oprávnený vystupovať v mene KST?**“, **napísal, že iba on je štatutárom a teda p. Baran nebol oprávnený sa vyjadrovať!** – vid' list od KST zo dňa 18.3.2013

Tiež nám vtedajší predseda KST sľúbil už dávno-dávno, že dojedná stretnutie s MŽP k tejto problematike a zatiaľ nič.

Apelujem na všetkých, ak máte nejaké návrhy, prosíme o pomoc pri riešení tohto problému./zoznam schválených MVE nájdete na internete/. Zatiaľ sa v tomto úsilí najviac angažujú páni Cechlár, Poliak, Baran, Šebest, ale vyjadrujú sa k tomu aj iní vodáci, hlavne z povodia Hronu.

Tiež prebiehajú jednania o zonácii TANAPu, zúčastňujeme sa na nich a čiastočne akceptujú naše pripomienky, aby sa celkom nezakázalo splavovanie Belej, Popradu v hornom úseku, či Rieky, ktoré sú v ochrannom pásme TANAPu. Naše pripomienky zapracujú aj do návštevneho poriadku.

Chceme sa pokúsiť vybaviť ešte možnosť splavovania Prielomu Hornádu v Slovenskom raji, aspoň párkrát do roka a aspoň pre obmedzený počet vodných turistov, tak ako to bolo voľakedy. Je to naša najkrajšia rieka a predtým bol jej splav lákadlom aj pre zahraničných vodákov.

Vodákom - turistom z Čiech bohužiaľ nemáme veľa možností čo ponúknuť na spoločné splavovanie a spoluprácu, lebo na naše rieky nemajú možnosť poslať kanoje a kajaky po železnici a my s našou materiálnou základňou, keď už nie sú klubové a oddielové plavidlá, iba súkromné, nie sme schopní im ponúknuť veľa možností. A hlavný problém je nepredvídateľný stav vody na našich riekach v termínoch akcií. Okrem Dunajca, v ktorom je kvôli pltníkom zabezpečený aspoň minimálny prietok.

V posledných rokoch sa dost' rozbieha aj tzv. adrenalínové splavovanie na raftoch a kajakoch po rôznych nebezpečných úžľabinách a kaskádových úsekoch a tiež komerčné akcie na našich riekach. Spomeniem aspoň Oravu, Váh, Hornád či Belú alebo Hron.

Sekcia VT tiež zabezpečila v júni školenie cvičiteľov VT III. triedy na Dunajci. Pod vedením metodika sekcie a inštruktorov vyškolila 12 nových cvičiteľov VT. Začalo tiež školenie inštruktorov (po skoro 25.-tich rokoch!) prípravou záverečných prác, ktoré pokračovalo na jeseň na Soči v Slovinsku praktickým výcvikom a končilo v novembri v Repišti skúškami z teórie a obhajobou záverečných prác. Zúčastnilo sa ich 14 a aj svoje práce obhájili. Zatiaľ podľa starej metodiky a ak sa podarí novú akreditáciu vybaviť, tak potom podľa nej im vystavíme preukazy. Na tieto školenia sme od KST nedostali ani cent!, lebo vtedajší predseda KST Peter Perhala zámerne zle informoval výkonný výbor o našich požiadavkách na dotáciu na školenia, ktoré som predniesol na zasadaní predsedov sekcií s ekonomickou komisiou

Od r. 1989 sme uskutočnili 12 školení cvičiteľov VT, ktoré absolvovalo okolo 200 vodákov avšak tým, že neboli uskutočnené žiadne semináre či doškolenia, mnohí z nich o platnosť preukazu prišli. Chceme ich podchytiť znovu a tým, ktorí v kluboch robia a organizujú život v lodeniciach či na akciách, pomôžeme kvalifikáciu obnoviť.

Vodáckych akcií podľa kalendára na Slovensku aj v zahraničí počas minulého roka bolo veľa, aj keď oddielov čisto vodnej turistiky na Slovensku je čím ďalej menej. Je to aj tým, že vo všetkých turistických oddieloch na Slovensku sa nájdu turisti, ktorí prídu splavovať, tak ako aj vodáci chodia na akcie všetkých presunových prostriedkov. Poznatky z nich aj fotografie si vodáci vymenili aj na aktíve a dávajú ich aj na web stránku.

Toto všetko zabezpečujú inštruktori v oddieloch a kluboch turistiky ale aj s licenciou a živnostensky. Musí to byť tak, lebo pri tejto činnosti sa môže stať nehoda, keďže je to nebezpečné či už z titulu charakteru riečiska, stavu vody, počasia či niečoho iného a niekto musí niesť zodpovednosť za zverenú osobu a voliť trasu a zloženie kolektívu primerane. Inštruktori a cvičitelia, na vyškolenie ktorých mal Klub slovenských turistov akreditáciu to vedia a majú právnu zodpovednosť. Na škodu veci je však to, že nemáme finančné prostriedky na to aby sme ich rady rozširovali alebo pre nich robili semináre a doškolenie v primeranom rozsahu. Tu by mohlo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu ST, pod ktoré KST a šport patrí, zvýšiť podporu v oveľa väčšej miere ako doteraz.

Sekciu chceme rozšíriť o zástupcov z regiónov či povodí – od Váhu, Hornádu, Oravy, Hronu, Dunaja, Popradu, Dunajca, Ondavy či ďalších riek, kde sa dá ešte vodná turistika robiť.

Zároveň sme navrhli do hlavných podujatí vo VT v kalendári r. 2014 zaradiť: TID, Zraz vodných turistov, Tatranský okruh vodákov. Bližšie podrobnosti sme dali pri schvaľovaní a spracovávaní kalendára.

Čo najviac brzdí masovejší rozmach vodnej turistiky je práve situácia v TJ, kluboch a odboroch, či v krúžkoch a na školách a univerzitách, lebo je tu nedostatočná až skoro žiadna, hlavne finančná podpora. A pritom náročnosťou na materiálne vybavenie, prepravu lodí a počet cvičiteľov je určite najnákladnejšou formou turistiky.

K brzde rozvoja vodnej turistiky na Slovensku možno pridať ešte:

- nemožnosť prepravy plavidiel po železnici. Je už úplne zrušená preprava na rozdiel od ČR. Tam totiž popri každej rieke, na ktorej sa splavuje a vedľa ktorej vedie železnica, je vo vlakoch zaradený vozeň na prepravu plavidiel.
- prístup k vode na začiatku a na konci splavovania je cez súkromné pozemky. Tu by mohli pomôcť samosprávy a vyčleniť na vhodných miestach aspoň cestičku na prenesenie plavidla od cesty a k ceste.
- verejné táboriska pri vodných tokoch sú v minimálnom počte a úboho vybavené. V Rakúsku,

Slovinsku, Taliansku či inde v zahraničí je to neporovnateľne lepšie. U nás sa ako-tak dá kempovať v Č. Kláštore na Dunajci, Borovej sihoti na Váhu, na Orave pod Dolným Kubínom v Gaceli a pod B.Bystricou na Hrone. Bolo by potrebné obnoviť niektoré na Poprade, Kysuci, Hornáde aj inde. Na hornom Hrone je to skoro nemožné a na dolných úsekoch Hronu a Váhu je to zase menej zaujímavé pre pomalý tok a množstvo vodných diel.

- vodné diela, malé vodné elektrárne a rôzne stavby zase dramaticky sťažujú plavby po našich tokoch, lebo sa stavajú bez toho aby si vyžiadala legislatíva aj vyjadrenia vodákov. V zahraničí a hlavne v Čechách je automaticky vybudovaný aj určitý priestor cez ktorý sa môžu vodáci splaviť alebo aspoň spustiť plavidlo jednoduchším spôsobom bez prenášania. V tomto smere by bola potrebná pomoc našej legislatívy.
- literatúra a propagácia sa tiež vytratila skoro celkom. V minulosti vychádzali brožúrky, v ktorých boli zjednodušené návody na ovládanie plavidla, pohyb na vode, či oprava a mohli si aj neorganizovaní skúsiť splavy na jednoduchých riekach. Dnes toto chýba a propagácie, ktorými sme lákali zahraničných vodákov na Slovensko, vymizli tiež. Výnimkou je Hron, o ktorom vydavateľstvo ENIGMA, zásluhou vodáka Vlada Prieložníka, vydalo vynikajúco spracovaného sprievodcu s podrobným popisom od prameňa po ústie s listami máp, kilometrážou, popisom pozoruhodnosti či nebezpečných miest, služieb ap. Lenže tam tiež je splavovanie prerušované MVE prenášaním lodí a batožín cca 5x za deň a to je hlavne pre rodiny s deťmi namáhavé a a niekedy aj nemožné!
- odstraňovanie prekážok v riečisku, ktoré by mal zabezpečiť správca toku, hlavne po povodniach a víchriciach – robí to dosť neskoro-, tiež odrádza od splavovania a hlavne je nebezpečné.
- ďalšou nelogickou raritou u nás je zákaz splavovania v NP. V iných krajinách možno niektoré kaňony v národných parkoch prejsť iba plavidlom- u nás je zákaz! Napr. v Slovenskom raji v prielome Hornádu cyklisti s naolejovanými bicyklami môžu prejsť a vodáci s čistými plavidlami nie! Nie je to irónia? Pritom tento úsek je najkrajší na Slovensku!

Š o f f a Jozef
predseda Sekcie vodnej turistiky KST